

RARE

පැරණි ලංකාවේ පොත්ගල් සම්ප්‍රදායය

(පොළොන්නරු යුගයේ අවසානය දක්වා)

ආර්.එච්.අයි.එස්. රණසිංහ

සාමාන්‍ය ශාස්ත්‍රවේදී (පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය)
පුස්තකාල විද්‍යාව පිළිබඳ පශ්චාත් උපාධි විප්ලෝම (කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය)
පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව පිළිබඳ ශාස්ත්‍රපති (ලන්ඩන් විශ්වවිද්‍යාලය)
පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව පිළිබඳ දර්ශනපති (ලන්ඩන් විශ්වවිද්‍යාලය)

ප්‍රවේශ අංකය	309
වග් අංකය	

කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ පුස්තකාල හා විද්‍යාපන විද්‍යාව පිළිබඳ දර්ශන විචාරක උපාධිය සඳහා ඉදිරිපත් කරන නිබන්ධය.

2003 සැප්තැම්බර්

නිබන්ධ සාරාංශය

අරමුණ

මෙම නිබන්ධයේ අරමුණ වනුයේ අනුරාධපුර සහ පොළොන්නරු යුගයන්හි පැවති පොත්ගුල් සම්ප්‍රදාය පිළිබඳ ගවේෂණය කිරීමයි.

කාලසීමාව

මාතෘකාව අනුව අනුරාධපුර යුගයෙන් ගවේෂණය ආරම්භ කළ බව අර්ථවත් වුව ද, සත්‍ය වශයෙන් ම ගවේෂණය කිරීමට සිදු වූයේ ආර්ය ජනාවාස මෙරට ඇතිවීමටත් පෙර සිටය. රාජධානියක් වශයෙන් අනුරාධපුරය ආරම්භ වීමටත් පෙර සිටය. මෙරට විසූ ආදිවාසීන්ගේ සංස්කෘතියේ පටන් ම ගවේෂණය කිරීමට සිදු වූයේ මෙරට ආරම්භ වූ සිංහල ශිෂ්ටාචාරය ඔවුන්ගේ සංස්කෘතියෙන් පෝෂණය වූ හෙයින් මෙන් ම සංකලනය වූ හෙයිනි.

ක්‍රමවේදය

මා තෝරාගත් මාතෘකාවට අදාළ කාල පරිච්ඡේදය වූ ක්‍රිස්තු පූර්ව හයවන සියවසේ සිට ක්‍රිස්තු වර්ෂ දහතුන් වන සියවස දක්වා පැවති යුග පිළිබඳව කළ යුතු වූයේ ඓතිහාසික ගවේෂණයකි.

මූලාශ්‍රයන්

මාගේ අධ්‍යයනය ඓතිහාසික ගවේෂණයක් වූ හෙයින් පාදක කරගත යුතු වූයේ ඓතිහාසික මූලාශ්‍රයන්ය. මේ සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් ග්‍රන්ථ, අභිලේඛන සහ පුරාණ ස්මාරක යන මූලාශ්‍රය ප්‍රමුඛව වූ අතර මෙරට බුදුසසුන, රාජ්‍ය තන්ත්‍රය ඇතුළු කරුණු පිළිබඳව අඛණ්ඩව ලියන ලද වෘත්තාන්තයක් වූ මහාවංසය අපට ආශීර්වාදයක් විය. මෙම අධ්‍යයනයේ දී

විශේෂයෙන් අනුගමනය කළ ප්‍රතිපත්තිය වූයේ මූලික මූලාශ්‍රයයන්හි දක්නට ලැබෙන කරුණු තහවුරු කිරීමට උත්සාහ කිරීමයි. අප අධ්‍යයනයට අදාළ කරුණු තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ඉතා වටිනා වැදගත් තොරතුරු මූලාශ්‍රයයන්ගෙන් අනාවරණය කර ගැනීමට උත්සාහ කරනු ලැබේ.

ගවේෂණයේ විශේෂ අවධානය යොමු කළ කරුණු

ශ්‍රී ලංකාවේ පොත්ගුල් සම්ප්‍රදායයේ ආරම්භය ඇති වූයේ මෙම යුගයේ හෙයින් ඒ සඳහා පාදක වූ හේතු සෙවීමට විශේෂ අවධානයක් යොමු කළේය. මෙරට පොත්ගුල් සම්ප්‍රදායයේ ආරම්භයට පදනම් වූයේ බුදුදහම මෙරටට හඳුන්වා දීම හෙයින් ද, අධ්‍යාපනය පැවතුණේ ආගමික මධ්‍යස්ථානයන්හි හෙයින් ද, අධ්‍යාපනයෙහි පුරෝගාමීන් මෙන් ම පවත්වාගෙන ආවේ හිඤ්ඤත් වහන්සේලා හෙයින් ද, මෙරට ආගමික ඉතිහාසය හැදෑරීමට විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතු විය.

වෙනත් විෂයයන් මෙන් ම පොත්ගුල් ද වර්ධනය වූයේ සමාජයේ කාලීන අවශ්‍යතා අනුව වූ හෙයින් එම යුගවල ශාසනික තත්ත්වයන් පමණක් නොව රාජ්‍ය පාලන රටාව, අධ්‍යාපනය, සංස්කෘතිය සහ සමාජීය රටාව යන අංශ කෙරෙහි ද විශේෂ අවධානයක් යොමු කරනු ලැබේ.

පරිච්ඡේද

මෙම ගවේෂණය පරිච්ඡේද එකොළහකින් සමන්විත වේ. මෙරට අතිශය වැදගත් ඓතිහාසික යුග දෙකක් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම හේතුවෙන්, එක් එක් යුගය ගැන වෙන් වශයෙන් සාකච්ඡා කිරීමට සිදුවිය.

පළමුවන පරිච්ඡේදයෙන් මූලාශ්‍රයයන් පිළිබඳව සාකච්ඡා කරනු ලැබේ. මෙහි දී තොරතුරු සොයා ගැනීමට පදනම් වූ ග්‍රන්ථ, අභිලේඛන සහ පුරාණ

ස්මාරක යන මූලාශ්‍රයන්හි ප්‍රයෝජනවත් භාවය පිළිබඳව අවධානය යොමු කරනු ලැබේ.

දෙවන පරිච්ඡේදයෙන් මෙරට ලේඛන සම්ප්‍රදායයේ ආරම්භයට තුඩුදුන් සාධක පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ පිහිටීම, ආදිවාසීන් හා ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය, මෙරට ආර්ය ජනාවාසයක් බවට පත්වීම, ප්‍රාග් බෞද්ධ යුගයේ වූ ලිපි ගනුදෙනු, එම යුගයේ දියුණු අධ්‍යාපන රටාවක් පැවතීම, බුදුදහම හඳුන්වාදීම, බුදුදහම අවබෝධ කර ගැනීමට මෙරට වාසීන්ට තිබූ හැකියාව, පිරිවෙන් පිහිටුවීම, බෞද්ධ අධ්‍යාපනය ආරම්භ වීම, ත්‍රිපිටකය මුඛ පරම්පරාවෙන් ගෙන ඒම, බුදුදහම හඳුන්වා දීමෙන් පසු යුගයේ වූ ලිපි ගනුදෙනු, පිංපොත් (පුඤ්ඤපොතපටක) පවත්වාගෙන ඒමේ පුරුද්ද සහ විවිධ ලේඛන මාධ්‍යයන් භාවිත කිරීම පිළිබඳව මෙම පරිච්ඡේදයේ දී අවධානය යොමු කර ඇත.

තුන්වන පරිච්ඡේදයෙන් බෞද්ධ අධ්‍යාපනය සහ අධ්‍යාපනික ක්‍රම සහ විධි පිළිබඳව අවධානය යොමු කර ඇත. බුදුදහම මෙරටට හඳුන්වා දීමත් සමග ක්‍රිස්තු පූර්ව තෙවන සියවසේ ආරම්භ වූ මහාවිහාර බෞද්ධ අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායය, ක්‍රිස්තු පූර්ව පළමුවන සියවසෙහි වූ නිකාය බෙදීමෙන් පසුව ඇති වූ අභ්‍යගිරි අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායය සහ ක්‍රිස්තු වර්ෂ තෙවැනි සියවසෙහි ආරම්භ වූ ජේතවන අධ්‍යාපන සම්ප්‍රදායය, ගිහි පැවිදි අධ්‍යාපන ක්‍රමයන්, ගිහි පැවිදි උගතුන්ට සමාජයේ වූ සැලකීම, ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා ආදිය කෙරෙහි සැලකිල්ල යොමු කර ඇත.

ලේඛකත්වයේ සහ ග්‍රන්ථකරණයේ සුවිශේෂතා අධ්‍යයනය කිරීම හතරවන පරිච්ඡේදයේ පරමාර්ථ වෙයි. එහි දී ත්‍රිපිටකය සහ හෙළවුවා ග්‍රන්ථාරූඨ කිරීම, විදේශීය පඩිවරුන් විසින් හෙළවුවා පාලි භාෂාවට පරිවර්තනය කිරීම, අටුවාකරණය ඇතුළු ග්‍රන්ථකරණය, රජවරුන්ගේ දායකත්වය, අග්ගබෝධි යුගයේ විසූ දොළොස් මහා කවීන්, සීගිරි ගී, ග්‍රන්ථකරණය, ග්‍රන්ථකරණය සඳහා තල්කොළ භාවිත කිරීම, පොත් භාවිතය,

ලේඛන සහ පොත් පිළිබඳ තනතුරු, ධර්ම ග්‍රන්ථ රචනයෙන් අතිමහත් පුණ්‍ය සම්භාරයක් අත්වන බව බුදුදහම විසින් පෙන්වා දීම, ධර්ම ග්‍රන්ථ පුළුන්වියෙහි ලා සැලකීම ආදී කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කර ඇත.

මෙතෙක් අධ්‍යයනය කළ සාධක මත බිහි වූ ග්‍රන්ථ සම්භාරය තැන්පත් කරනු ලැබුවා වූ පොත්ගුල් පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම පස්වන පරිච්ඡේදයෙන් සිදු වී ඇත. එම පොත්ගුල් අතරින් ප්‍රධාන වූ මහාවිහාර, අභයගිරි සහ ජේතවන පොත්ගුල් මෙන් ම සෑම විහාරාරාමයක ම තිබෙන්නට ඇතැයි සාධක ඇසුරින් උපකල්පනය කළ හැකි පොත්ගුල්, රාජකීය පොත්ගුල්, පුළුන්විය ග්‍රන්ථ තැන්පත් කිරීමට තැන වූ විශේෂ ස්ථාන පිළිබඳව ද මෙහි දී අවධානය යොමු කර ඇත.

අනුරාධපුර යුගය අලලා ලියැවුණු අවසාන පරිච්ඡේදය වූ හයවන පරිච්ඡේදයෙන් අනුරාධපුර යුගයේ පොත්ගුල් සම්ප්‍රදායයේ පරිහානියට බලපෑ විවිධ හේතු සහ එම සම්ප්‍රදායයේ පරිහානිය පිළිබඳව සාකච්ඡා කර ඇත. ඒ සඳහා බලපෑ ආගමික හා වෙනත් අභ්‍යන්තර සාධක ගැන මෙන් ම විදේශීය බලපෑම් ගැන ද අවධානය යොමු කර ඇත. නිකාය හේදය, අභ්‍යන්තර දේශපාලන අරගල, ද්‍රවිඩ බලය වර්ධනය වීම, සිංහල සහ දෙමළ සේනාපතිවරුන් විසින් ඇති කරන ලද අර්බුදවල බලපෑම, දුර්වල රජුන් සිංහාසනයට පත්වීම හා අගනුවර අතහැර යෑම, හික්කුන් වහන්සේලා මුහුණ දුන් දුෂ්කරතා බැර රට රැකීමට ඉදිරිපත් නොවීම සහ ශාසනික පරිහානිය, විදේශීය ආක්‍රමණ සහ ඒවායින් විහාරාරාම, අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන මෙන් ම පොත්ගුල් විනාශවීම පිළිබඳව අවධානය යොමු කරනු ලැබේ.

අනුරාධපුර යුගයේ අවසාන භාගයේ දී සිදු වූ චෝළ ආක්‍රමණයෙන් විනාශයට පත් වූ බුදුසසුන, අධ්‍යාපනය මෙන් ම, පොත්ගුල් නගාලීම සඳහා පොළොන්නරු යුගයේ රජවරුන් දුන් දායකත්වය පරීක්ෂා කිරීම උදෙසා හත්වන පරිච්ඡේදය වැය වී ඇත. අභාවයට ගොස් තිබූ උපසම්පදා කර්මය

යළි පිහිටුවාලීම, I පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අනුග්‍රාහකත්වයේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සිදු වූ සංඝ සංශෝධනය හා නිකාය සමගිය, විහාරාරාම තැනවීම සහ නටබුන් වූ විහාරාරාම ප්‍රතිසංස්කරණය කරවීම, පිරිවෙන් තැනවීම, ~~අනුග්‍රාහකත්වය~~ ධර්මය දේශනා කිරීමට අවශ්‍ය මූලික පහසුකම් සැපයීම, ලේඛකයන්ට අනුග්‍රහ දැක්වීම සහ ඔවුන්ට සම්මාන උපාධි පිරිනැමීම, ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ බුරුමයෙන් ගෙන්වීම, ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ පිටපත් කරවා බෙදාදීම, විදේශයන්ගෙන් පඩිවරුන් ගෙන්වීම සහ පොත්ගුල් පිහිටුවීම ආදී කරුණු සාකච්ඡාවට භාජනය වී ඇත.

පොළොන්නරු යුගයේ අධ්‍යාපනය පිළිබඳව සාකච්ඡා කර ඇත්තේ අටවන පරිච්ඡේදයේ දී ය. මෙහි දී මෙම යුගයේ පැවති ප්‍රධාන පිරිවෙන් අධ්‍යාපන මධ්‍යස්ථාන, ගිහි පැවිදි විෂය මාලාවන්, උගත් හික්කුන්ට සමාජයේ විශේෂ තැනක් හිමිවීම, විදේශිකයන් ධර්මය හැදෑරීම සඳහා පැමිණීම, සමකාලීන කෘතීන්ගෙන් පොළොන්නරු යුගයේ අධ්‍යාපනය උසස් තත්ත්වයක පැවති බවට ඇති සාධක ආදී කරුණු විමර්ශනයට ලක් කොට ඇත.

පොළොන්නරු යුගයේ ලේඛකත්වයේ සහ ග්‍රන්ථකරණයේ සුවිශේෂතා සාකච්ඡා කෙරෙනුයේ නමවන පරිච්ඡේදයේ දී ය. මෙහි දී පැවිදි පඩි පරපුර, ධර්මකීර්ති පරමපරාවේ ආරම්භය, මෙරට හා විදේශීය පඩිවරුන්ගේ ග්‍රන්ථකරණය, රාජ්‍ය පාලනයෙහි ලේඛන කාර්යයන්ට සම්බන්ධ නිලධාරීන්ට වැදගත් ස්ථානයක් හිමිවීම, සහ විවිධ ලේඛන මාධ්‍යයන් භාවිත කිරීම ආදී කරුණු විග්‍රහ කොට ඇත.

පොළොන්නරු යුගයේ පැවති පොත්ගුල් පිළිබඳව සාකච්ඡා කර ඇත්තේ දහවන පරිච්ඡේදයේ දී ය. විහාරාරාම සහ පිරිවෙන් ආශ්‍රිතව තිබූ පොත්ගුල්, සෑම පොත්ගුලක ම නිසැකයෙන් ම තිබෙන්නට ඇති ග්‍රන්ථ, රාජකීය පොත්ගුල්, පොත්ගුල්වල තැන්පත් කර තිබූ ග්‍රන්ථ පරිශීලනයට විදේශිකයන් පවා පැමිණීම ආදී විවිධ කරුණු මෙහි දී හෙළිදරව් කර ඇත.

පොළොන්නරු යුගයේ පොත්ගුල් සම්ප්‍රදායේ පරිහානියට බලපෑ හේතු සහ පරිහානිය පිළිබඳව විවරණය කිරීම එකොළොස්වන පරිච්ඡේදයේ දී කර ඇත. රාජධානියේ පරිහානිය සඳහා හේතු වූ පාලකයින්ගේ රාජ්‍ය කාල ඉතා කෙටිවීම, රජුන් අභිබවා යන බලවත් සේනාපතීන් පිරිසක් බිහිවීම, දෙමළ බලය වර්ධනය වීම, එමෙන් ම කාලිංග පාණ්ඩ්‍ය බල අරගලය හා චෝළ බලය වැනි කරුණු අධ්‍යයනයට ලක් කොට ඇත. අවසාන වශයෙන් විදේශීය ආක්‍රමණ සහ මාස ආක්‍රමණයෙන් විහාරාරාම, පොත්ගුල් සහ පොත්වලට සිදු වූ විනාශය පිළිබඳ කරුණු විමර්ශනයට ලක් කොට ඇත.